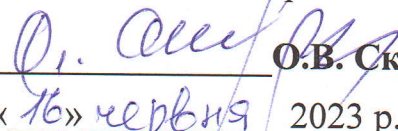

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
імені В. М. КОРЕЦЬКОГО

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту держави і права
імені В.М. Корецького НАН України
академік НАН України

О.В. Скрипнюк
«16» червня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Права корінних народів у міжнародному та національному
праві»

підготовки здобувачів вищої освіти
на третьому (освітньо-науковому) рівні
на здобуття ступеня: доктор філософії (PhD)
галузь знань: 29 Міжнародні відносини
спеціальність: 293-Міжнародне право

Розглянуто та затверджено
на засіданні Вченої ради Інституту
«15» червня 2023 року
протокол № 6

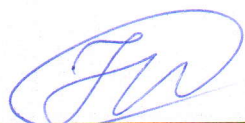
КИЇВ – 2023

Розробник:

Кресін О.В., провідний науковий співробітник відділу міжнародного права та порівняльного правознавства, керівник Центру порівняльного правознавства, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної академії порівняльного права.

Затверджено на засіданні відділу міжнародного права та порівняльного правознавства «08» червня 2023 року, протокол №5.

Завідувач відділу

Н.М. Оніщенко

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну:

Повна офіційна назва наукової установи	Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національної академії наук України
Повна назва навчальної дисципліни	Права корінних народів у міжнародному праві
Повна назва відповідального структурного підрозділу	Відділ міжнародного права та порівняльного правознавства
Викладач	Кресін О.В., доктор юридичних наук, провідний науковий співробітник
Рівень вищої освіти	НПК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Форма навчання	денна/заочна
Передумови для вивчення дисципліни	наявність освітнього ступеня магістр (ОКР-спеціаліст)
Рік та семестр вивчення навчальної дисципліни	Другий рік підготовки, 4 -ий семестр
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська
Місце навчальної дисципліни в освітньо-науковій програмі	Вибірковий компонент освітньо-наукової програми, цикл – професійна підготовка
Обсяг навчальної дисципліни	3 кредита ЄКТС/90 год., включаючи: аудиторних занять 30 год., з них: лекції – 16 год., семінарські заняття – 14 год. Самостійна робота - 60 год.
Форма поточного та підсумкового контролю	Підсумковий контроль – залік
Інструменти, обладнання та програмне забезпечення	Опорний конспект лекцій, електронні інформаційні системи законодавства та іншої правової інформації
Електронна адреса відділу/ номер телефону	okresin@gmail.com +380 50 661 89 80

2. Мета навчальної дисципліни:

забезпечення інтеграції та систематизації на новому освітньо-науковому рівні раніше збутих аспірантами знань з міжнародного права, порівняльного правознавства, теорії держави і права, поглибленого опанування ними основними підходами до розуміння сутності феномена корінних народів в універсальному міжнародному праві, праві регіональних міжнародних організацій, а також у доктринальних працях, знаннями про становлення регулювання прав корінних народів у міжнародному праві, їх співвідношення з правами народів, ознайомлення з найбільш важливими та актуальними проблемами теоретичного та прикладного характеру для використання додатково здобутих компетентностей, знань, вмінь в подальшій самостійній науковій, аналітично-консультативній, нормотворчій, викладацькій та іншій діяльності, при підготовці дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії з права.

3. Попередні вимоги для опанування навчальної дисципліни:

- 1) належне знання принципів, понятійно-категоріального апарату, практики застосування норм міжнародного права, здобуте при вивченні курсів «Міжнародне право», «Порівняльне правознавство» та інших під час здобуття освіти на освітньо-кваліфікаційному рівні магістр чи спеціаліст;
- 2) знання базових положень теорії права, норм основних галузевих юридичних дисциплін, розуміння їх системного взаємозв'язку та місця норм міжнародного права у вітчизняному праві;
- 3) володіння основними методами самостійного наукового дослідження у сфері права, аналізу джерел міжнародного і національного права, уміння збирати, обробляти та узагальнювати правовий матеріал, розуміння сутності норм міжнародного і національного права.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Викладання цієї навчальної дисципліни для аспірантів спрямоване на розкриття формування елементів визначення корінних народів у міжнародному праві та його доктрині. Визначаються особливості підходів до розуміння сутності феномена корінних народів у праві регіональних міжнародних організацій, а також у доктринальних працях. Аналізується становлення регулювання прав корінних народів у міжнародному праві, їх співвідношення з правами народів. У контексті окупації Криму Російською Федерацією аналізуються норми міжнародного права щодо захисту корінних народів під час міжнародних конфліктів. Розкриваються положення законодавства України щодо прав корінних народів та питання їх відповідності міжнародному праву. Відповідно сформовано структуру змістовних модулів, тематику лекцій та семінарів.

5. Завдання (навчальні цілі) дисципліни:

- 1) формування у аспірантів на новому освітньо-науковому рівні знань щодо критеріїв визначення корінних народів у міжнародному та національному праві;
- 2) розуміння аспірантами спільного і відмінного у правах народів та корінних народів;
- 3) формування у аспірантів розуміння взаємозв'язку норм міжнародного і національного права, навичок забезпечення їх системного застосування.

6. Результати навчання за дисципліною:

Результати навчання за дисципліною визначаються на основі оцінки набутих аспірантами загальних та фахових компетентностей (ЗК та ФК), знань, вмінь, здатності до комунікації, автономності (самостійної діяльності), інноваційності, безперервного саморозвитку, самовдосконалення та відповідальності:

Код	Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни
1.1.	<u>Знати:</u> формування поняття «народ» та прав народів у міжнародному та національному праві	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	30 %
1.2.	<u>Знати:</u> формування поняття «корінний народ» та прав корінних народів у міжнародному та національному праві	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	
1.3.	<u>Знати:</u> основні положення законодавства України щодо прав корінних народів	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	
2.1.	<u>Вміти:</u> досліджувати та робити обґрунтовані висновки щодо змісту норм міжнародного права, співвідношення їх з нормами національного права, надавати вмотивовані рекомендації щодо належного застосування норм міжнародного права, стосовно оцінки відповідності ним рішень і діяльності правозастосовних органів	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	30 %
2.2.	<u>Вміти:</u> розробляти обґрунтовані та вмотивовані пропозиції щодо розроблення нових та внесення змін до чинних нормативно-правових актів	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	
2.3.	<u>Вміти:</u> вільно користуватися сучасними інформаційними технологіями	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	
3.1.	<u>Комунікація:</u> вільно володіти письмовою та усною державною мовою, коректно вживати відповідну правничу та іншу термінологію, компетентно висловлюватися з питань, що стосуються міжнародного та національного права	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	25 %
3.2.	<u>Комунікація:</u> з додержанням вимог наукової етики, академічної доброчесності готувати наукові публікації, спілкуватися з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому з питань,	Лекція, семінар, самостійна робота	Відповіді на питання під час лекцій та семінарів, модульне та підсумкове тестування, контрольні роботи, залік	

рівня компетентності (навченості, вихованості, ціннісної позиції) студентів; методами й методиками моніторингу якості знань студентів для аналізу освітнього процесу, його корекції та зміни; вміння розробляти і викладати навчальні дисципліни у ЗВО, застосовувати сучасні освітні технології та методики												
ПРН-15. Здатність до постійного самовдосконалення та саморозвитку.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

8. Форми оцінювання

Система оцінювання знань аспірантів з навчальної дисципліни включає поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекцій, семінарів. Модульний контроль проводиться з урахуванням даних поточного контролю за відповідний модуль і має на меті оцінку знань аспіранта після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля. Підсумковий контроль здійснюється за навчальною дисципліною у формі заліку.

На початку вивчення навчальної дисципліни аспіранта повідомляють про наявність робочої навчальної програми, про кількість змістових модулів, зміст, форми проведення контролю та критерії оцінювання знань. Оцінці підлягають: рівень знань, умінь і навичок аспіранта, продемонстрований у відповідях на питання, тестах, у виступах; активність при обговоренні питань під час лекцій та на семінарах; результати виконання контрольних завдань тощо (максимальний бал - 60).

Аспірант, щодо якого з поважних причин, підтверджених документально, не було можливості здійснювати поточний контроль, має право на проведення щодо нього контролю у двотижневий термін після повернення аспіранта до навчання. Аспіранту, який при цьому не набрав прохідного мінімуму балів, з дозволу викладача, надається можливість для повторної оцінки засвоєного ним пройденого матеріалу для отримання необхідної кількості балів з поточного контролю шляхом виконання спеціальної контрольної роботи чи тестового завдання підвищеної складності, за виконання яких аспірантом може бути набрано до 40 балів. У випадку проведення поточного контролю комісією складність тестових чи контрольних завдань може бути додатково підвищена і оцінюватися до 50 балів.

Аспірант не допускається до складання заліку, якщо кількість балів, одержаних за результатами поточного контролю є меншою 10 балів.

Підсумковий контроль у формі заліку з навчальної дисципліни (максимум 100 балів) визначається з урахуванням балів отриманих під час заліку (максимальний бал - 40) та балів, отриманих за результатами поточного контролю. У відомості обліку успішності з навчальної дисципліни проставляються зведені дані за 100-бальною шкалою, за національною шкалою («зараховано», «не зараховано») та за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Таблиця відповідності шкали оцінювання

Оцінка за 100-бальною шкалою Інституту	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Пояснення
90 – 100	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною

			кількістю помилок). <i>Аспірант повністю оволодів програмою навчальної дисципліни, вільно оперує категоріальним апаратом; дає послідовні, чіткі та логічно побудовані відповіді на основні та додаткові питання; демонструє обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; аргументовано використовує їх, уміє застосовувати матеріал для винесення власних суджень.</i>
82 – 89	добре	В	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками). <i>Аспірант достатньо повно оволодів програмою навчальної дисципліни, проте у відповідях допускає несуттєві неточності; з незначними помилками демонструє розуміння основоположних теорій і фактів та вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними; вільно оперує понятійним апаратом з несуттєвими неточностями.</i>
75 – 81		С	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок). <i>Аспірант в цілому оволодів програмою навчальної дисципліни, проте при викладенні деяких питань (усно чи письмово) не вистачає достатньої глибини аргументації при оцінці наукових фактів, процесів, явищ, подій; оперує понятійним апаратом, допускаючи окремі неточності.</i>
67 – 74	задовільно	Д	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків). <i>Аспірант не в повному обсязі оволодів програмою навчальної дисципліни; матеріал викладає без глибокого осмислення, аналізу, порівняння та узагальнення. Фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає матеріал при усних або письмових відповідях.</i>
60 – 66		Е	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям). <i>Аспірант показує мінімально достатній рівень знань з дисципліни. У відповідях (усних чи письмових) допускає суттєві помилки та не може критично оцінити наукові факти, явища, події.</i>
35 – 59	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання). <i>Аспірант не володіє програмою навчальної дисципліни; дає неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання.</i>
1 – 34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом). <i>Аспірант показує неприйнятний рівень володіння програмою навчальної дисципліни.</i>

Екзамен і залік вважається не зданими, якщо сумарна кількість балів з дисципліни менша за 60 балів.

9. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарів та самостійної роботи

№№	Назва теми	Кількість годин			
		Лекції	Семінари	Самостійна робота	Загальний обсяг годин
<u>Змістовий модуль 1.</u>					
Права народів у міжнародному і національному праві					
1.1.	Поняття «народ» у міжнародному та національному праві	2		8	10
1.2.	Права народів у міжнародному та національному праві	2	2	6	10
<u>Змістовий модуль 2.</u>					
Поняття «корінний народ» у міжнародному та національному праві					
2.1.	Формування елементів визначення корінних народів в універсальному міжнародному праві	2	2	8	12
2.2.	Поняття «корінний народ» у праві ООН та її спеціалізованих організацій	2	2	8	12
2.3.	Поняття «корінний народ» у праві регіональних міжнародних організацій	2	2	6	10
<u>Змістовий модуль 3.</u>					
Права корінних народів у міжнародному та національному праві					
3.1.	Права корінних народів у праві ООН та Міжнародної організації праці	2	2	8	12
3.2.	Права корінних народів у праві регіональних міжнародних організацій	2	2	8	12
3.3.	Права корінних народів у законодавстві України та інших держав	2	2	8	12
Всього		16	14	60	90

ПЛАН ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ 1. ПРАВА НАРОДІВ У МІЖНАРОДНОМУ І НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Тема 1.1. Поняття «народ» у міжнародному та національному праві

Лекція (2 год.).

1. Становлення поняття «народ» у міжнародному праві
2. Соціальний і територіальний зміст поняття «народ»
3. Характеристики (ознаки) народу
4. Регламентація правового статусу народів у конституційному праві держав
5. Конституційно-правовий статус українського народу

Завдання для самостійної роботи (8 год.).

1. Співвідношення народу та інших соціальних і політичних феноменів
2. Категорії народів
3. Етнічні, релігійні, мовні меншини у міжнародному праві
4. Визначення і характеристики держави в міжнародному праві

Тема 1.2. Права народів у міжнародному та національному праві

Лекція (2 год.).

1. Дієздатність народів у міжнародному праві
2. Правоздатність народів у міжнародному праві
3. Співвідношення прав народів і прав людини
4. Правосуб'єктність українського народу

Семінарське заняття (2 год.).

1. Кодифікація прав народів
2. Право народу на самовизначення
3. Права народів і державний устрій держави
4. Повноваження народу в конституційному праві

Завдання для самостійної роботи (6 год.).

1. Аналіз Декларації про принципи міжнародного права 1970 р.
2. Аналіз Декларації про право народів на мир 1984 р.
3. Аналіз Африканської хартії прав людини і народів 1981 р.
4. Правотворчі повноваження українського народу
5. Майнові повноваження українського народу

Контрольні запитання до змістового модуля 1

1. Становлення поняття «народ» у міжнародному праві
2. Соціальний і територіальний зміст поняття «народ» у міжнародному праві
3. Характеристики (ознаки) народу в міжнародному праві

4. Співвідношення народу та інших соціальних і політичних феноменів у міжнародному праві
5. Категорії народів у міжнародному праві
6. Етнічні, релігійні, мовні меншини у міжнародному праві
7. Визначення і характеристики держави в міжнародному праві
8. Дієздатність народів у міжнародному праві
9. Правоздатність народів у міжнародному праві
10. Співвідношення прав народів і прав людини у міжнародному праві
11. Кодифікація прав народів у міжнародному праві
12. Право народу на самовизначення у міжнародному праві
13. Аналіз Декларації про принципи міжнародного права 1970 р.
14. Аналіз Декларації про право народів на мир 1984 р.
15. Аналіз Африканській хартії прав людини і народів 1981 р.
16. Регламентация правового статусу народів у конституційному праві держав
17. Конституційно-правовий статус українського народу
18. Правосуб'єктність українського народу
19. Права народів і державний устрій держави
20. Повноваження народу в конституційному праві
21. Правотворчі повноваження українського народу
22. Майнові повноваження українського народу

МОДУЛЬ 2. ПОНЯТТЯ «КОРІННИЙ НАРОД» У МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Тема 2.1. Формування елементів визначення корінних народів в універсальному міжнародному праві

Лекція (2 год.).

1. Питання корінного населення у міжвоєнному міжнародному праві
2. Елементи визначення корінного населення у праві Міжнародної організації праці
3. Проблема визначення корінних народів в українській та зарубіжній доктрині міжнародного права
4. Елементи визначення та характеристика корінних народів в законодавстві України

Семінарське заняття (2 год.).

1. Питання корінного населення у Сен-Жерменській конвенції щодо Африки 1919 р. та Статуті Ліги Націй
2. Мандатна система Ліги Націй та питання корінного населення

Завдання для самостійної роботи (8 год.).

1. Розвиток політики держав щодо інтеграції та асиміляції корінного населення
2. Витоки міжнародних договірних відносин держав з корінними народами

Тема 2.2. Поняття «корінний народ» у праві ООН та її спеціалізованих організацій

Лекція (2 год.).

1. Співвідношення народу, нації та населення держави у праві ООН
2. Права груп у межах народів та питання рівності й недискримінації у праві ООН
3. Корінне населення і корінні народи у праві ООН
4. Проблема визначення корінного народу та його характеристик у працях Підкомісії з попередження дискримінації та захисту меншин Комісії з прав людини ООН

Семінарське заняття (2 год.).

1. Розуміння корінних народів у сучасних актах Міжнародної організації праці
2. Корінне населення у документах Світового банку

Завдання для самостійної роботи (8 год.).

1. Питання трансформації розуміння корінного населення у процесі деколонізації
2. Аналіз досліджень щодо корінних народів Х. Мартінеза Кобо
3. Аналіз дослідження щодо корінних народів Е.-І. Даес
4. Аналіз дослідження щодо корінних народів А. Ейде

Тема 2.3. Поняття «корінний народ» у праві регіональних міжнародних організацій

Лекція (2 год.).

1. Поняття «корінний народ» у праві Організації Американських Держав
2. Поняття «корінний народ» у праві Європейського Союзу

Семінарське заняття (2 год.).

1. Питання корінних народів у Інтегрованій політиці ЄС щодо Арктики
2. Питання корінних народів у документах Європейського банку реконструкції та розвитку
3. Оцінка питання щодо існування корінних народів в Україні регіональними міжнародними організаціями

Завдання для самостійної роботи (6 год.).

1. Поняття «корінний народ» у праві Африканського Союзу
2. Конструювання критеріїв визначення етнічної спільноти як корінного народу в політичних вимогах кримських татар

Контрольні запитання до змістового модуля 2.

1. Питання корінного населення у міжвоєнному міжнародному праві

2. Елементи визначення корінного населення у праві Міжнародної організації праці
3. Питання корінного населення у Сен-Жерменській конвенції щодо Африки 1919 р. та Статуті Ліги Націй
4. Мандатна система Ліги Націй та питання корінного населення
5. Розвиток політики держав щодо інтеграції та асиміляції корінного населення
6. Витоки міжнародних договірних відносин держав з корінними народами
7. Співвідношення народу, нації та населення держави у праві ООН
8. Права груп у межах народів та питання рівності й недискримінації у праві ООН
9. Корінне населення і корінні народи у праві ООН
10. Розуміння корінних народів у сучасних актах Міжнародної організації праці
11. Корінне населення у документах Світового банку
12. Питання трансформації розуміння корінного населення у процесі деколонізації
13. Поняття «корінний народ» у праві Організації Американських Держав
14. Поняття «корінний народ» у праві Європейського Союзу
15. Поняття «корінний народ» у праві Африканського Союзу
16. Питання корінних народів у Інтегрованій політиці ЄС щодо Арктики
17. Питання корінних народів у документах Європейського банку реконструкції та розвитку
18. Проблема визначення корінного народу та його характеристик у працях Підкомісії з попередження дискримінації та захисту меншин Комісії з прав людини ООН
19. Проблема визначення корінних народів в українській та зарубіжній доктрині міжнародного права
20. Елементи визначення та характеристика корінних народів в законодавстві України
21. Конструювання критеріїв визначення етнічної спільноти як корінного народу в політичних вимогах кримських татар
22. Формування кримськотатарської «корінної» історичної ідеології
23. Оцінка питання щодо існування корінних народів в Україні регіональними міжнародними організаціями
24. Дослідження щодо корінних народів Х. Мартінеза Кобо
25. Дослідження щодо корінних народів Е.-І. Даес
26. Дослідження щодо корінних народів А. Ейде

МОДУЛЬ 3. ПРАВА КОРИННИХ НАРОДІВ У МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Тема 3.1. Права корінних народів у праві ООН та Міжнародної організації праці

Лекція (2 год.).

1. Права корінних народів у конвенціях та рекомендаціях МОП
2. Права корінних народів у актах ООН
3. Питання особливих прав корінних народів в умовах збройних конфліктів

Семінарське заняття (2 год.).

1. Конвенція МОП № 169 1989 р.
2. Декларація ООН про права корінних народів 2007 р.

Завдання для самостійної роботи (8 год.).

1. Аналіз Конвенції МОП № 107 1957 р.
2. Аналіз процесу розробки та ухвалення Декларації ООН про права корінних народів 2007 р.

Тема 3.2. Права корінних народів у праві регіональних міжнародних організаційЛекція (2 год.).

1. Питання корінних народів у практиці Міжамериканського суду з прав людини
2. Права корінних народів у актах Організації Американських Держав

Семінарське заняття (2 год.).

1. Американська декларація прав корінних народів 2016 р.
2. Проблема формування та визнання правових систем корінних народів

Завдання для самостійної роботи (8 год.).

1. Проблема визнання та меж здійснення права корінних народів на самовизначення
2. Права корінних народів у документах Арктичної Ради

Тема 3.3. Права корінних народів у законодавстві України та інших державЛекція (2 год.).

1. Права корінних народів у законодавстві України
2. Права корінних народів у законодавстві США та Канади

Семінарське заняття (2 год.).

1. Права корінних народів у законодавстві держав Латинської Америки
2. Права корінних народів у законодавстві Північної Європи та Росії

Завдання для самостійної роботи (8 год.).

1. Індіанський акт 1876 р.
2. Самоврядна територія Нунавут
3. Представницькі органи саамів та інуїтів

4. Декларація про національний суверенітет кримськотатарського народу 1991 р. і рішення Меджлісу № 13 2014 р.

Контрольні запитання до змістового модуля 3.

1. Права корінних народів у конвенціях та рекомендаціях МОП
2. Права корінних народів у актах ООН
3. Питання особливих прав корінних народів в умовах збройних конфліктів
4. Конвенція МОП № 107 1957 р.
5. Конвенція МОП № 169 1989 р.
6. Процес розробки та ухвалення Декларації ООН про права корінних народів 2007 р.
7. Декларація ООН про права корінних народів 2007 р.
8. Питання корінних народів у практиці Міжамериканського суду з прав людини
9. Права корінних народів у актах Організації Американських Держав
10. Американська декларація прав корінних народів 2016 р.
11. Проблема формування та визнання правових систем корінних народів
12. Проблема визнання та меж здійснення права корінних народів на самовизначення
13. Права корінних народів у документах Арктичної Ради
14. Права корінних народів у законодавстві України
15. Права корінних народів у законодавстві США та Канади
16. Права корінних народів у законодавстві держав Латинської Америки
17. Права корінних народів у законодавстві Північної Європи та Росії
18. Індіанський акт 1876 р.
19. Самоврядна територія Нунавут
20. Представницькі органи саамів та інуїтів
21. Декларація про національний суверенітет кримськотатарського народу 1991 р. і рішення Меджлісу № 13 2014 р.

Рекомендовані джерела:Основні:

1. Кресін О.В. Корінні народи: міжнародне право та законодавство України: монографія / Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України. Київ: Норма права, 2021.
2. Кресіна І.О., Кресін О.В. Народ як суб'єкт міжнародного права // Правова держава. 2016. Вип. 27.
3. Кресіна І.О., Кресін О.В. Правоздатність народів у міжнародному праві // Правова держава. 2017. Вип. 28.
4. Kresina I., Kresin O. The People as a Subject of International Law // Jus Gentium. 2018. Vol. 3. No. 2.
5. Закон України «Про корінні народи України» № 1616-IX від 1 липня 2021 р.
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про освіту". Справа № 1-75/2018(4072/17). 16 липня 2019 р. № 10-п/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-19#n38>
7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної". Справа № 1-179/2019(4094/19). 14 липня 2021 року. № 1-п/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21#Text>
8. United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. URL: https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/wp-content/uploads/sites/19/2018/11/UNDRIP_E_web.pdf
9. C107 - Indigenous and Tribal Populations Convention, 1957 (No. 107). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C107
10. C169 - Indigenous and Tribal Peoples Convention, 1989 (No. 169). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C169
11. American Declaration on the Rights of Indigenous Peoples: AG/RES.2888 (XLVI-O/16). URL: <https://www.oas.org/en/sare/documents/DecAmIND.pdf>
12. Study of the Problem of Discrimination Against Indigenous Populations. José R. Martínez Cobo. Vol. V. Conclusions, proposals and recommendations. New York: United Nations, 1987. E/CN.4/Sub.2/1986/7/Add.4. URL: <https://undocs.org/en/E/CN.4/Sub.2/1986/7/Add.4>
13. Coates K.S. A Global History of Indigenous Peoples Struggle and Survival. New York: Macmillan, 2004.

Додаткові:

1. Бабін Б.В., Гріненко О.О., Приходько А.В. Питання розвитку та реалізації міжнародних стандартів прав корінних народів: монографія. Одеса: Фенікс, 2018.
2. Беліцер Н. Кримські татари як корінний народ. Історія питання і сучасні реалії. Київ, 2017.
3. Висновок Головного науково-експертного управління щодо проекту Закону про статус кримськотатарського народу (№ 4098 від 03.09.2003 р.). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=4098&sk1=5
4. Висновок на проект Закону України «Про статус кримськотатарського народу» (№ 4433 від 13.03.2014 р.). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50219
5. Декларація про національний суверенітет кримськотатарського народу. URL: http://qtm.org/public/images/ckeditor/file/quick-folder/dokumenty_1_sessii_2_kurultaya.doc
6. Зінченко Ю. Кримські татари: історичний нарис. Київ: Головна спеціалізована редакція літератури мовами національних меншин України, 1998.
7. Киценко Д.М. Міжнародно-правовий статус корінних народів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003.
8. Корінні народи. Пояснювальні записки. Європейський банк реконструкції та розвитку. 2010. URL: <https://www.ebrd.com/downloads/research/guides/indpr.pdf>
9. Кресіна І.О. Проблеми етнополітичної безпеки України в умовах гібридної війни // Суспільно-політичні процеси. 2017. № 2-3 (6-7).
10. Мицик В.В. Права національних меншин у міжнародному праві: Монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2004.
11. Загальна рекомендація XXI про право на самовизначення. A/51/18. 1996 // Международные договоры по правам человека. Т. II. Подборка замечаний общего порядка и общих рекомендаций, принятых договорными органами по правам человека. HRI/GEN/1/Rev.9 (Vol. II). 27 May 2008. С. 28-30. URL: [https://undocs.org/pdf?symbol=ru/HRI/GEN/1/REV.9\(VOL.II\)](https://undocs.org/pdf?symbol=ru/HRI/GEN/1/REV.9(VOL.II))
12. Постанова VI Курултаю кримськотатарського народу «Про реалізацію кримськотатарським народом права на самовизначення на своїй історичній території – в Криму». 29 березня 2014 р. URL: <http://qtm.org>
13. Приходько А.В. Стандарти ООН стосовно прав корінних народів: автореф. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2017.
14. Проект Закону про статус кримсько-татарського народу (№ 4041 від 10.09.1999 р.). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=6732
15. Проект Закону про статус кримськотатарського народу (№ 4098 від 03.09.2003 р.). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=4098&sk1=5
16. Проект Закону про статус кримсько-татарського народу (№ 4433 від 13.03.2014 р.). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50219

17. Проект Закону про статус кримськотатарського народу в Україні (1205 від 29.08.2019). URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=66511&pf35401=494081>
18. Проект Закону про статус кримськотатарського народу в Україні. № 6315 від 07.04.2017. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61537
19. Проект Закону України «Про підтримку самобутності караїмського і кримчацького народів в Україні» (опубліковано 01.12.2015 р.). URL: http://195.78.68.75/mcu/control/uk/publish/article?art_id=245026010&cat_id=2449495
- 10
20. Рішення Меджлісу кримськотатарського народу №13 від 01.04.2014 р. Про вирішення практичних питань, пов'язаних з облаштуванням кримськотатарського народу в реальних умовах Криму. URL: <http://qtmm.org>
21. Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-5/2005. 5 жовтня 2005 р. № 6-рп/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-05#Text>
22. Совещание ОБСЕ по рассмотрению выполнения, посвященное человеческому измерению 2016 г. Рабочее заседание 8. Законодательная защита прав коренных народов Украины. Проект Закона Украины «О коренных народах Украины» (докладчики – Б. Бабин, Э. Топалова, А. Приходько). Фонд исследования и поддержки коренных народов Крыма. HDIM.NGO/0036/16/RU. 20 September 2016. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/8/8/266981.pdf>
23. Совещание ОБСЕ по рассмотрению выполнения, посвященное человеческому измерению 2016 г. Рабочее заседание 11. Статус и права коренных народов Украины в актах международных организаций: необходимость согласованной терминологии ООН, ОБСЕ и иных структур (докладчик – Приходько Анна В.). Фонд исследования и поддержки коренных народов Крыма. HDIM.NGO/0037/16/RU. 20 September 2016. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/1/c/267866.pdf>
24. Соглашение по вопросам, связанным с восстановлением прав депортированных лиц, национальных меньшинств и народов від 9 жовтня 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_090#Text
25. Тимченко Л.О. Концепт «корінні народи» в сучасному міжнародному праві (на прикладі караїмів) // European political and law discourse. 2016. Vol. 3, Iss. 6.
26. Товт М.М. Щодо юридичного змісту поняття «корінний народ» і розрізнення національних меншин у залежності від наявності спорідненої держави. URL: <http://kmf.uz.ua/uk/shhodo-juridichnogo-zmistu-ponjattja-korinnij-narod-i-rozriznennja-nacionalnih-menshin-u-zalezhnosti-vid-najavnosti-sporidnenoj-derzhavi/>
27. Шляхи забезпечення прав кримських татар як корінного народу Криму в умовах анексії. Аналітична записка / Бакальчук В.О. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2016. URL:

<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/politika/shlyakhi-zabezpechennya-prav-krimskikh-tatar-yak-korinnogo-narodu-krimu-v>

28. 1946 International Convention for the Regulation of Whaling. URL: <http://library.arcticportal.org/1863/1/1946%20IC%20for%20the%20Regulation%20of%20Whaling-pdf.pdf>

29. 8 Steps To Make The Legislation Work. Recommendations on rights guarantees of the Crimean Tatar people as indigenous people of Ukraine. Gasprinski Institute for Geostrategy. 2017. HDIM.NGO/0635/17/EN. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/2/9/346186.pdf>

30. A/RES/1534(XV) 15 Dec. 1960 Preparation and training of indigenous civil and technical cadres in Non-Self-Governing Territories. URL: [https://undocs.org/en/A/RES/1534\(XV\)](https://undocs.org/en/A/RES/1534(XV))

31. A/RES/1535(XV) 15 Dec. 1960 Progress achieved in Non-Self-Governing Territories. URL: [https://undocs.org/en/A/RES/1535\(XV\)](https://undocs.org/en/A/RES/1535(XV))

32. A/RES/1539(XV) 15 Dec. 1960 Participation of the Non-Self-Governing Territories in the work of the United Nations and of the specialized agencies. URL: [https://undocs.org/en/A/RES/1539\(XV\)](https://undocs.org/en/A/RES/1539(XV))

33. A/RES/2105(XX) 20 Dec. 1965 Implementation of the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples. URL: [https://undocs.org/en/A/RES/2105\(XX\)](https://undocs.org/en/A/RES/2105(XX))

34. A/RES/554(VI) 18 Jan. 1952 Participation of the indigenous inhabitants of the Trust Territories in the work of the Trusteeship Council. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/210803>

35. Advisory Opinion of the African Commission on Human and Peoples' Rights on the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. Adopted by the African Commission on Human and Peoples' Rights at its 41st Ordinary Session held in May 2007 in Accra, Ghana. Banjul, 2007. URL: www.achpr.org

36. Africa: Revision of General Act of Berlin and General Act and Declaration of Brussels Convention signed at Saint-Germain-en-Laye September 10, 1919. URL: <https://www.loc.gov/law/help/us-treaties/bevans/m-ust000002-0261.pdf>

37. Announcement of U.S. Support for the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. U.S. Department of State (December 16, 2010). URL: <https://2009-2017.state.gov/documents/organization/184099.pdf>

38. Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Ukraine v. Russian Federation) Request for the Indication of Provisional Measures Order of 19 April 2017. URL: <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/166/166-20170419-ORD-01-00-EN.pdf>

39. Arctic Environmental Protection Strategy. Rovaniemi, Finland June 1991. URL: http://library.arcticportal.org/1542/1/artic_environment.pdf

40. C029 - Forced Labour Convention, 1930 (No. 29). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C029

41. C050 - Recruiting of Indigenous Workers Convention, 1936 (No. 50)

42. C064 - Contracts of Employment (Indigenous Workers) Convention, 1939 (No. 64). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C064
43. C065 - Penal Sanctions (Indigenous Workers) Convention, 1939 (No. 65). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C065
44. C086 - Contracts of Employment (Indigenous Workers) Convention, 1947 (No. 86). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C086
45. C104 - Abolition of Penal Sanctions (Indigenous Workers) Convention, 1955 (No. 104). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C104
46. CDL-AD(2017)030-e. Ukraine - Opinion on the provisions of the Law on Education of 5 September 2017, which concern the use of the State Language and Minority and other Languages in Education, adopted by the Commission at its 113th Plenary Session (Venice, 8-9 December 2017). Opinion No. 902 / 2017. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2017\)030-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2017)030-e)
47. CDL-AD(2019)032-e. Ukraine - Opinion on the Law on Supporting the Functioning of the Ukrainian Language as the State Language, adopted by the Venice Commission at its 121st Plenary Session (Venice, 6-7 December 2019) (Opinion 960/2019). URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2019\)032-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2019)032-e)
48. Charter of the United Nations. URL: <https://www.un.org/en/sections/un-charter/un-charter-full-text/>
49. Commission working document on support for indigenous peoples in the development co-operation of the Community and the Member States. Commission of the European Communities. SEC (98) 773 final. 11 May 1998. URL: <http://aei.pitt.edu/4408/1/4408.pdf>
50. Convention on Biological Diversity 1992. URL: <https://www.cbd.int/doc/legal/cbd-en.pdf>
51. Convention on the Rights of the Child 1989. URL: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>
52. Council Conclusions on Indigenous Peoples. 15 May 2017. 8814/17. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8814-2017-INIT/en/pdf>
53. Council of Europe. Committee of Ministers. 1285th meeting, 3 May 2017. Decisions. Situation in the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol (Ukraine). CM/Del/Dec(2017)1285/2.1bisb. URL: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=090000168070ec02
54. Council Resolution of 30 November 1998. Indigenous peoples within the framework of the development cooperation of the Community and the Member States.

URL:

<https://cendoc.docip.org/collect/cendocdo/index/assoc/HASH0193.dir/Council%20Resolution%20Nov%201998.pdf>

55. Cristescu A. The Right to Self-Determination. E/CN.4/Sub.2/404/Rev. 1 (1981). URL: <https://digitallibrary.un.org/record/25252>

56. Declaration on the Establishment of the Arctic Council Joint Communiqué of the Governments of the Arctic Countries on the Establishment of the Arctic Council. Ottawa, Canada. September 19, 1996. URL: https://oaarchive.arctic-council.org/bitstream/handle/11374/85/EDOCS-1752-v2-ACMMCA00_Ottawa_1996_Founding_Declaration.PDF?sequence=5&isAllowed=y

57. Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples. General Assembly resolution 1514 (XV) of 14 December 1960. URL: <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/Independence.aspx>

58. Declaration on the Rights of Persons Belonging to National or Ethnic, Religious or Linguistic Minorities, G.A. res. 47/135, annex, 47 U.N. GAOR Supp. (No. 49) at 210, U.N. Doc. A/47/49 (1993). URL: <http://hrlibrary.umn.edu/instree/d5drm.htm>

59. Draft Law on the Status of the Indigenous Peoples of Ukraine. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL\(2004\)079-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL(2004)079-e)

60. Economic and Social Council resolution 1995/32. Establishment of a working group of the Commission on Human Rights to elaborate a draft declaration in accordance with paragraph 5 of General Assembly resolution 49/214. URL: <https://ap.ohchr.org/documents/E/ECOSOC/resolutions/E-RES-1995-32.doc>

61. Eide A. Protection of minorities. Possible ways and means of facilitating the peaceful and constructive solution of problems involving minorities: Report / Commission on Human Rights. Sub-Commission on Prevention of Discrimination and Protection of Minorities. Forty-fifth session Agenda, item 17. E/CN.4/Sub.2/1993/34 (10 August 1993). URL: <https://digitallibrary.un.org/record/170889>

62. Espiel H.G. The Right to Self-Determination. Implementation of United Nations Resolutions. E/CN.4/Sub.2/405/Rev.I New York, 1980. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/13664>

63. European Parliament resolution of 16 March 2017 on the Ukrainian prisoners in Russia and the situation in Crimea (2017/2596(RSP)). URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0087_EN.html

64. European Parliament resolution of 3 July 2018 on violation of the rights of indigenous peoples in the world, including land grabbing (2017/2206(INI)). URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9de635d4-7961-11ea-b75f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-158145572>

65. European Parliament resolution of 5 October 2017 on the cases of Crimean Tatar leaders Akhtem Chygoz, Ilmi Umerov and the journalist Mykola Semena (2017/2869(RSP)). URL: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2017-0382&format=XML&language=EN>

66. European Parliament resolution on the Crimean Tatars (2016/2692(RSP)). URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-8-2016-0592_EN.html

67. Experts: Law enshrining status of Crimean Tatars as indigenous people next to the change in status of Crimea will return the peninsula. 28.04.2016. URL: <https://uacrisis.org/en/42614-eksperti-5>

68. Explanation of vote by Robert Hagen, U.S. Advisor, on the Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, to the UN General Assembly, September 13, 2007. USUN PRESS RELEASE # 204(07). Office of Press and Public Diplomacy, United States Mission to the United Nations. URL: https://archive.vn/20070612010029/http://www.un.int/usa/press_releases/20070913_204.html#selection-309.0-311.44

69. General comment No. 3 (2012). Committee against Torture. CAT/C/GC/3. 13 December 2012. URL: <https://undocs.org/CAT/C/GC/3>

70. Indigenous issues. Human rights and indigenous issues. Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights and fundamental freedoms of indigenous people, Mr. Rodolfo Stavenhagen, submitted pursuant to Commission resolution 2001/57. Commission on Human Rights. E/CN.4/2002/97. 4 February 2002. URL: <https://undocs.org/E/CN.4/2002/97>

71. Indigenous peoples – Council conclusions (doc. 13466/02) / General affairs and external relations. 2463rd Council meeting. 18 November 2002. URL: https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/73248.pdf

72. International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, G.A. res. 2106 (XX), Annex, 20 U.N. GAOR Supp. (No. 14) at 47, U.N. Doc. A/6014 (1966), 660 U.N.T.S. 195. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/instate/d1cerd.htm>

73. International Covenant on Civil and Political Rights 1967. URL: http://www.un.org.ua/images/International_Covenant_on_Civil_and_Political_Rights_CCPR_eng1.pdf

74. Joint Communication to the European Parliament and the Council. An integrated European Union policy for the Arctic. 27.4.2016. JOIN(2016) 21 final. URL: http://eeas.europa.eu/archives/docs/arctic_region/docs/160427_joint-communication-an-integrated-european-union-policy-for-the-arctic_en.pdf

75. Joint Staff Working Document. Implementing EU External Policy on Indigenous Peoples. 17.10.2016. SWD(2016) 340 final. URL: https://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/2016/Docs-updates/JOINT_STAFF_WORKING_PAPER_EN_V2_P1_865982.pdf

76. Letter by OSCE High Commissioner on National Minorities Mr. Max van der Stoep of 14 February 1997 to the Minister for Foreign Affairs of the Republic of Ukraine, Mr. Hennady Udovenko. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/6/9/30910.pdf>

77. Observations of the United States with respect to the Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. URL: https://archive.vn/20070612010029/http://www.un.int/usa/press_releases/20070913_204.html#selection-309.0-311.44

78. On the human rights situation in Crimea, in particular of the Crimean Tatars: European Parliament resolution 2016/2556 (RSP), 3 February 2016 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0043_EN.html

79. Operational Directive 4.20 (September 1991) // Report No. 25754 Implementation of Operational Directive 4.20 on Indigenous Peoples: An Evaluation of Results April 10, 2003. URL: https://ieg.worldbankgroup.org/sites/default/files/Data/reports/ip_evaluation_phase_2.pdf

80. Opinion on the Draft Law on the Status of Indigenous Peoples of Ukraine. Adopted by the Venice Commission at its 60th Plenary Session (Venice, 8-9 October 2004). Opinion no. 303 / 2004. CDL-AD(2004)036. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2004\)036-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2004)036-e)

81. OSCE PA Resolution "Ongoing violations of human rights and fundamental freedoms in the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol (Ukraine)" (Berlin, 2018) / Berlin Declaration and Resolutions Adopted by the OSCE Parliamentary Assembly at the Twenty-Seventh Annual Session. Berlin, 7–11 July 2018. URL: <https://www.oscepa.org/documents/annual-sessions/2018-berlin/declaration-26/3742-berlin-declaration-eng/file>

82. OSCE PA Resolution "Restoration of the sovereignty and territorial integrity of Ukraine" (Minsk, 2017) / Minsk Declaration and Resolutions Adopted by the OSCE Parliamentary Assembly at the Twenty-Sixth Annual Session. Minsk, 5 To 9 July 2017. URL: <https://www.oscepa.org/documents/annual-sessions/2017-minsk/declaration-25/3555-declaration-minsk-eng/file>

83. OSCE PA Resolution "The militarization by the Russian Federation of the temporarily occupied Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol, Ukraine, the Black Sea and the Sea of Azov " (Luxembourg, 2019). URL: https://vienna.mfa.gov.ua/storage/app/sites/113/TOT_Docs/resolution-on-militarization.pdf

84. OSCE PA Resolution "Violations of human rights and fundamental freedoms in the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol" (Tbilisi, 2016) / Tbilisi Declaration and Resolutions Adopted by the OSCE Parliamentary Assembly at the Twenty-Fifth Annual Session. Tbilisi, 1 to 5 July 2016. URL: <https://www.oscepa.org/documents/all-documents/annual-sessions/2016-tbilisi/declaration-24/3371-tbilisi-declaration-eng/file>

85. Outcome document of the high-level plenary meeting of the General Assembly known as the World Conference on Indigenous Peoples. Resolution adopted by the General Assembly on 22 September 2014. A/RES/69/2. URL: <https://undocs.org/en/A/RES/69/2>

86. Parliamentary Assembly of CoE resolution 2028 (2015). The humanitarian situation of Ukrainian refugees and displaced persons. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=21480>

87. Parliamentary Assembly of CoE resolution 2034 (2015). Challenge, on substantive grounds, of the still unratified credentials of the delegation of the Russian

Federation. URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=21538>

88. Parliamentary Assembly of CoE resolution 2112 (2016). The humanitarian concerns with regard to people captured during the war in Ukraine. URL: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=22750>

89. Parliamentary Assembly of Organization for Security and Co-operation in Europe. 2014 Baku annual session. Resolution on Clear, Gross and Uncorrected Violations of Helsinki Principles by the Russian Federation. URL: <http://www.old.oscepa.org/meetings/annual-sessions/2014-baku-annual-session/2014-baku-final-declaration/1850-06>

90. Parliamentary Assembly of Organization for Security and Co-operation in Europe. 2015 Helsinki annual session. Resolution on the Continuation of Clear, Gross and Uncorrected Violations of OSCE Commitments and International Norms by the Russian Federation. URL: <http://old.oscepa.org/meetings/annual-sessions/2015-helsinki-annual-session/2015-helsinki-final-declaration/2282-07>

91. R035 - Forced Labour (Indirect Compulsion) Recommendation, 1930 (No. 35). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R035

92. R046 - Elimination of Recruiting Recommendation, 1936 (No. 46). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100::NO:12100:P12100_ILO_CODE:R046:NO

93. R058 - Contracts of Employment (Indigenous Workers) Recommendation, 1939 (No. 58)

94. R059 - Labour Inspectorates (Indigenous Workers) Recommendation, 1939 (No. 59)

95. R070 - Social Policy in Dependent Territories Recommendation, 1944 (No. 70). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R070

96. R074 - Social Policy in Dependent Territories (Supplementary Provisions) Recommendation, 1945 (No. 74). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R074

97. R104 - Indigenous and Tribal Populations Recommendation, 1957 (No. 104). URL: https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R104

98. Repatriation and integration of the Tatars of Crimea: Recommendation of PA of the CoE 1455 (2000). URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=16793&lang=en>

99. Repatriation and integration of the Tatars of Crimea: Report of the PA CoE Committee on Migration, Refugees and Demography, rapporteur: Lord Ponsonby, United Kingdom, Socialist Group. Doc. 8655. 18 February 2000. URL:

<http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=8863&lang=en>

100. Report of the Special Rapporteur on minority issues, Rita Izsák. Addendum. Mission to Ukraine. 27 January 2015. A/HRC/28/64/Add.1. URL: <https://undocs.org/en/A/HRC/28/64/Add.1>

101. Report of the Special Rapporteur on the rights of indigenous peoples. A/74/149. 17 July 2019. P. 22-23. URL: <https://undocs.org/A/74/149>

102. Report of the United Nations Conference on Environment and Development (Rio de Janeiro, 3-14 June 1992). Annex I. Rio Declaration on Environment and Development. URL: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.151_26_Vol.I_Declaration.pdf

103. Resolution adopted by the General Assembly on 13 September 2007 [without reference to a Main Committee (A/61/L.67 and Add.1)] 61/295. United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. URL: https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/wp-content/uploads/sites/19/2018/11/UNDRIP_E_web.pdf

104. Resolution adopted by the General Assembly on 18 December 2019. Situation of human rights in the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol (Ukraine). A/RES/74/168. URL: https://vienna.mfa.gov.ua/storage/app/sites/113/TOT_Docs/a-res-74-168-e.pdf

105. Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2016. Situation of human rights in the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol (Ukraine). A/RES/71/205. URL: https://digitallibrary.un.org/record/858544/files/A_RES_71_205-EN.pdf

106. Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2017. Situation of human rights in the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol (Ukraine). A/RES/72/190. URL: https://vienna.mfa.gov.ua/storage/app/sites/113/TOT_Docs/72-190.pdf

107. Resolution adopted by the General Assembly on 22 December 2018. Situation of human rights in the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol (Ukraine). A/RES/73/263. URL: https://vienna.mfa.gov.ua/storage/app/sites/113/TOT_Docs/n1846475.pdf

108. Resolution adopted by the General Assembly on 9 December 2015. (A/70/502) 70/95. Economic and other activities which affect the interests of the peoples of the Non-Self-Governing Territories. URL: <https://undocs.org/en/A/RES/70/95>

109. Rights of indigenous peoples. Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2016. A/RES/71/178. URL: <https://undocs.org/en/A/RES/71/178>

110. Standard-Setting Activities: Evolution of Standards Concerning the Rights of Indigenous People. Working Paper by the Chairperson-Rapporteur, Mrs. Erica-Irene A. Daes, on the concept of "indigenous people". E/CN.4/Sub.2/AC.4/1996/2. 10 June 1996. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/236429>

111. Standard-Setting Activities: Evolution of Standards Concerning the Rights of Indigenous People. Supplementary working paper by the Chairperson-Rapporteur, Mrs. Erica-Irene A. Daes, on the concept of “indigenous peoples”. E/CN.4/Sub.2/AC.4/1997/2. 16 June 1997. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/240637>

112. Study of the Problem of Discrimination Against Indigenous Populations: Final report (last part) submitted by the Special Rapporteur, Mr. José R. Martínez Cobo. E/CN.4/Sub.2/1983/21/Add.8. 30 September 1983. URL: https://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/MCS_xxi_xxii_e.pdf

113. Tauli-Corpuz V. Conflict, peace and the human rights of indigenous peoples // Indigenous peoples’ rights and unreported struggles: conflict and peace. New York: Columbia University, 2017.

114. The Covenant of the League of Nations (Including Amendments adopted to December, 1924). URL: https://avalon.law.yale.edu/20th_century/leagcov.asp

115. The events in East Pakistan, 1971. A legal study by the Secretariat of the International Commission of Jurists. Geneva, 1972. URL: <https://www.icj.org/wp-content/uploads/1972/06/Bangladesh-events-East-Pakistan-1971-thematic-report-1972-eng.pdf>

116. The Universal Declaration of Human Rights. URL: <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

117. The World Bank Operational Manual Indigenous Peoples (Draft OP 4.10, March 09, 2000). URL: <https://indianlaw.org/sites/default/files/2000-03-09%20WB%20Draft%20OP%204.10%20Indigenous%20Peoples%20Policy.pdf>

118. United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janeiro, Brazil, 3 to 14 June 1992 Agenda 21. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>

119. Working paper on the relationship and distinction between the rights of persons belonging to minorities and those of indigenous peoples. E/CN.4/Sub.2/2000/10. 19 July 2000. URL: <https://undocs.org/E/CN.4/Sub.2/2000/10>

120. World Conference Against Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and Related Intolerance, Programme of Action, Agenda item 9, adopted on September 8, 2001 in Durban South Africa, U.N. Doc. A/CONF.189/5 (2001). URL: <http://hrlibrary.umn.edu/instreet/wcarprogrammeofaction.html>

121. Written question E-1720/97 by Heidi Hautala (V) to the Council. 98/C 196/01. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f7857b4c-6f8f-48e8-becb-3f21e69d19ee/language-en/format-PDF/source-158149241>

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Законодавство України - <http://rada.gov.ua/>
2. ООН - <http://www.unsceb.org/directory>
3. ЄС - https://europa.eu/european-union/index_en